

Dr. Gökçe Kurtulan Güner
İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Medeni Hukuk Anabilim Dalı

**TRUST
VE TÜRK HUKUKU AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

İÇİNDEKİLER

TAKDİM	VII
ÖNSÖZ	XI
İÇİNDEKİLER.....	XV
KISALTMALAR CETVELİ.....	XXV
GİRİŞ.....	1

I. BÖLÜM TRUST NEDİR?

1.1. TRUSTIN TARİHÇESİ, GELİŞİMİ ve İŞLEVLERİ	9
1.1.1. Trustın İngiliz Hukukunda Doğuşu	9
1.1.1.1. İngiliz Hukuk Sisteminin İki Başlı Yapısı: <i>Common Law</i> ve <i>Equity Law</i> Ayrımı.....	13
1.1.1.2. 1536 tarihli <i>Statute of Uses</i>	21
1.1.2. Diğer Hukuk Sistemlerinde ve Uluslararası Hukukta Trustın Gelişimi	23
1.1.2.1. Amerika Birleşik Devletleri	25
1.1.2.1.1. Genel Açıklamalar	25
1.1.2.1.2. Trustlara Uygulanacak Kuralların Yeknesaklaştırılmasına İlişkin Güncel Gelişmeler	29
a. <i>Restatement of Law</i>	29

b. <i>Uniform Trust Code</i>	30
1.1.2.2. Bazı <i>Civil Law</i> Sistemleri.....	32
1.1.2.2.1. Fransa	34
1.1.2.2.2. İtalya.....	38
1.1.2.2.3. İsviçre	41
1.1.2.2.4. Almanya.....	47
1.1.2.3. <i>Offshore</i> Sistemleri İçin Bir Örnek: Cayman Adaları	54
1.1.2.3.1. <i>Offshore</i> Sistemlerine ve Trust Düzenlemelerine İlişkin Genel Açıklamalar	54
1.1.2.3.2. Cayman Adaları Trustları	61
1.1.2.4. Uluslararası Düzlemde Trust	64
1.1.2.4.1. Trustlara Uygulanacak Hukuk ve Trustların Tanınmasına İlişkin 1985 Tarihli Lahey Konvansiyonu	64
1.1.2.4.2. Avrupa Trust Hukukunun İlkeleri	69
1.1.2.4.3. Avrupa Özel Hukukunun İlkeleri, Tanımları ve Model Kuralları – Ortak Referans Noktalarına İlişkin Taslak (DCFR)	71
1.1.3. Günümüzde Trustın İşlevleri ve Uygulamadaki Yeri	73
1.1.3.1. Varlık Yönetimi ve Finansman İşlevi.....	77
1.1.3.1.1. Emeklilik Fonları	78
1.1.3.1.2. Yatırım Fonları	81
1.1.3.2. Teminat İşlevi	86
1.1.3.3. Miras Planlaması İşlevi.....	94
1.1.3.4. Hayır İşlerini Gerçekleştirme İşlevi.....	101
1.2. TRUSTIN TANIMI, YAPISI ve TÜRLERİ.....	104
1.2.1. Trustı Tanımlamak?	104
1.2.2. Trust İlişkisinin Yapısı ve İlgili Kavramlar.....	109
1.2.2.1. Taraflar.....	109
1.2.2.1.1. Kurucu – Güvenilen – Lehtar Üçgeni.....	109
1.2.2.1.2. Atipik Üçgen Yapıları	114
a. Kurucu ve Güvenilenin Aynı Kişi Olması.....	114

b. Kurucu ve Lehtarın Aynı Kişi Olması.....	115
c. Güvenilen ve Lehtarlardan Birinin Aynı Kişi Olması.....	116
1.2.2.1.3. Lehtar İlkesi.....	117
1.2.2.1.4. Üçgenin Yeni Üyesi?: Gözetici (<i>Protector/Enforcer</i>)	125
1.2.2.2. Trusta Özgülenen Mal Varlığı: Trust Fonu.....	128
1.2.2.3. Trustın Kurucu Belgesi	130
1.2.2.3.1. Kurucu Belgenin Rolü.....	130
1.2.2.3.2. Kurucu Belgenin Temenniler Mektubundan Farkı.....	132
1.2.3. Trust Türleri.....	133
1.2.3.1. Sınıflandırmaya İlişkin Genel Açıklamalar	133
1.2.3.2. İradî Trust – Hukukî Trust Ayrımı	134
1.2.3.2.1. Terminolojiye İlişkin Açıklama.....	134
1.2.3.2.2. İradî Trust.....	135
a. Lehtarın Belirli Olduğu ve Lehtar Seçiminin Güvenilene Bırakıldığı Trustlar	136
i. Genel Açıklamalar.....	136
ii. Lehtarın Seçme Yetkisinin Güvenilene Bırakıldığı Trustların Lehtarın Atama Yetkisinden (<i>Power of Appointment</i>) Ayırt Edilmesi	139
b. Basit ve Nitelikli Trust	141
c. Kurucu Tarafından Geri Alınabilir Trust ve Geri Alınamaz Trust	142
1.2.3.3. Hukukî Trustlar	143
1.2.3.3.1. <i>Resulting Trust</i>	143
a. Trustın Geçersizliği Durumunda Mal Varlığının <i>Resulting Trust</i> Yoluyla Geri Dönmesi.....	145
b. <i>Resulting Trust</i> ın Ortaya Çıktığı Diğer Hâller.....	147
1.2.3.3.2. <i>Constructive Trust</i>	148

II. BÖLÜM

TRUST NASIL İŞLER?

2.1. TRUSTIN KURULUŞU ve GEÇERLİLİĞİ.....	155
2.1.1. Trustın Kuruluşu: Üç Belirlilik Kuralı	155
2.1.1.1. Trust Kurma İradesinin Belirliliği	155
2.1.1.2. Trust Fonunun Belirliliği	158
2.1.1.3. Trust Lehtarının Belirliliği	161
2.1.1.3.1. Belirli Trustlar Bakımından	161
2.1.1.3.2. İhtiyari Trustlar Bakımından	162
2.1.1.3.3. Belirlilik Ne Zaman Sağlanır?: Kavramsal Belirlilik, Olgusal Belirlilik ve Trustın İşleriği Sorunu	163
2.1.2. Trustın Geçerliliği	167
2.1.2.1. Ebedilik Yasası	167
2.1.2.1.1. Yasanın Ortaya Konması.....	167
2.1.2.1.2. <i>Civil Law</i> Sistemlerindeki Benzer Düzenlemeler.	172
2.1.2.1.3. Kuralın Etkinliği Sorunu ve Güncel Gelişmeler... 175	175
2.1.2.2. Lehtar İlkesine Aykırılık.....	182
2.1.2.3. Şekle Aykırılık Sorunu ve ‘Gizli Trustlar’	182
2.1.2.4. Muvazaa ve Kanuna Karşı Hile	185
2.1.2.4.1. Genel Açıklamalar.....	185
2.1.2.4.2. Tartışmalı Örnekler.....	188
a. Kurucunun Yetkilerini Saklı Tutması	188
b. ‘Kara Delik’ Trustları.....	190
2.1.2.4.3. Muvazaa ve Kanuna Karşı Hilenin İspatı Sorunu ve Bunun Aşılmasının Yolları	192
a. <i>Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu v Merrill Lynch Bank And Trust Company (Cayman) Ltd. Kararı</i>	194
b. <i>Rybolovlev v Rybolovleva Kararı</i>	196
2.2. TRUSTIN YÖNETİMİ	200
2.2.1. Güvenilene İlişkin İlkeler.....	200
2.2.1.1. Genel Açıklamalar	200

2.2.1.2. Farklı Güvenilen Tipleri	203
2.2.1.2.1. Amatör Güvenilen ve Profesyonel Güvenilen	203
2.2.1.2.2. <i>Public Trustee</i>	204
2.2.1.2.3. Mahkeme Tarafından Atanan Güvenilen	205
2.2.1.2.4. Yediemin Güvenilen	205
2.2.2. Güvenilenin Yükümlülükleri.....	207
2.2.2.1. Güven ve Sadakate Dayalı İlişki (<i>Fiduciary Relationship</i>) Kavramı	209
2.2.2.2. Görev ve Yetki Kavramları	218
2.2.2.3. Güvenilenin Yükümlülüklerinin Somut Görünümleri	220
2.2.2.3.1. Trustın Kurucu Belgesine Uygun İfa Yükümlülüğü.....	220
2.2.2.3.2. Şahsen İfa Yükümlülüğü.....	223
2.2.2.3.3. Sadakat Yükümlülüğü	228
a. Menfaat Çatışması Yaratmama Kuralı (<i>No Conflict Rule</i>)	229
b. Kendi Lehine Yarar Sağlamama Kuralı (<i>No Profit Rule</i>)	237
c. İstisna: Güvenilenin Ücrete Hak Kazanması	244
2.2.2.3.4. Özen Yükümlülüğü.....	246
a. Güvenilenin Tâbi Olduğu Özen Standardı	246
b. Güvenilenin Özen Yükümlülüğünün Bir Görünümü: Yatırım Yapma Yükümlülüğü ve Modern Portföy Teorisi.....	251
c. Güvenilen Özen Yükümlülüğünü Ne Zaman İhlal Eder?	256
d. Güvenilenin Özen Yükümlülüğünden Doğan Sorumluluğunu Sınırlayan ya da Kaldıran Kızlar .	259
e. Vekilin Özen Yükümlülüğü İle Karşılaştırılması	263
2.2.2.3.5. Güvenilenin Hesap Verme Yükümlülüğü.....	266
2.2.3. Güvenilenin Yükümlülüklerini İhlali.....	272
2.2.3.1. Genel Açıklamalar.....	272

2.2.3.2. Güvenilenin Yükümlülüklerini İhlali Hâlinde Devreye Giren Yaptırımlar Sistemi	275
2.2.3.2.1. Yaptırımların Sınıflandırılmasına İlişkin Açıklamalar.....	275
2.2.3.2.2. Güvenilene Karşı İleri Sürülebilecek Nisbi Talepler.....	278
a. Genel Açıklamalar.....	278
b. Eski Hâle İade (<i>Restitution</i>).....	280
i. Eski Hâle İade Yaptırımını Nedir?	280
ii. Eski Hâle İade Yaptırımının Devreye Girmesi İçin Nedensellik Bağının Ortaya Konması Gerekli Midir?: <i>Target Holdings Ltd v Redferns</i> Kararı....	285
c. Hakkaniyet Tazminatı (<i>Equitable Compensation</i>) ...	289
i. Hakkaniyet Tazminatı Nedir?.....	289
ii. Hakkaniyet Tazminatının Kapsamı Nasıl Belirlenir?: Zararın Uzaklığı Kavramı Üzerinden Sorumluluğun Sınırlandırılması Meselesi.....	293
d. Ara Sonuç	300
2.2.3.2.3. Herkese Karşı İleri Sürülebilecek Aynı Talepler .	304
a. Genel Açıklamalar.....	304
b. İngiliz Hukukunda “Aynı Talep” Nedir?.....	306
c. <i>Tracing</i>	313
i. Aynı İkame İlkesi	314
ii. <i>Common Law</i> Kurallarına Göre <i>Tracing</i>	325
iii. Hakkaniyet Hukuku Kurallarına Göre <i>Tracing</i>	327
d. İyi Niyetli Üçüncü Kişilerin Korunması	331
2.3. TRUSTIN SONA ERMESİ.....	332
2.3.1. Sona Erme Sebeplerinin Trustın Kurucu Belgesinde Düzenlenmesi.....	333
2.3.2. Amacın İmkânsızlaşması veya Boşa Çıkması.....	334
2.3.3. Trustın Lehtar Tarafından Sona Erdirilmesi: <i>Saunders v Vautier</i> Kuralı.....	335
2.3.3.1. <i>Saunders v Vautier</i> Kuralının Anlamı Nedir?	335
2.3.3.2. <i>Saunders v Vautier</i> Kuralının <i>Ratio</i> ’su Nedir?	339

2.3.3.3. <i>Saunders v Vautier</i> Kuralı Trust Yapısı İçin Zorunlu Bir Unsur Mudur?	342
---	-----

III. BÖLÜM

TRUSTIN TÜRK HUKUKUNDA YERİ VAR MIDIR?

3.1. Trust, Türk Hukuku Bakımından Gerekli Bir Kurum Mudur?.....	352
3.1.1. Varlık Yönetimi İşlevi Bakımından.....	353
3.1.1.1. Yönetme Amaçlı İnançlı Temlik Sözleşmesi ve Trust ...	358
3.1.1.1.1. İnançlı Temlik Sözleşmesinin Genel Yapısı ve Hukuki Çerçevesi	358
a. İnançlı Temlik Sözleşmesi Nedir?	358
b. Yönetme Amaçlı İnançlı Temlikte Uygulanacak Kurallar Nelerdir?.....	364
3.1.1.1.2. Yönetme Amaçlı İnançlı Temlik ve Trustın, İnanılan ile Güvenilenin Tâbi Olduğu Yükümlülükler Rejimi Bakımından Karşılaştırılması ..	366
3.1.1.1.3. Yönetme Amaçlı İnançlı Temlik ve Trustın Üçüncü Kişilerin Kazanımları ve İnanılanın ya da Güvenilenin İflası Durumunda Sağlanan Hukuki Koruma Bakımından Karşılaştırılması.....	369
a. Trustta Lehlerin Sahip Olduğu Hukuki Koruma ...	370
b. Yönetme Amaçlı İnançlı Temlikte İnananın Sahip Olduğu Hukuki Koruma	373
i. Yönetme Amaçlı İnançlı Temlik Bakımından TBK m. 509 Düzenlemesinin Değerlendirilmesi.....	375
ii. Yönetme Amaçlı İnançlı Temlik Bakımından İİK m. 188 Düzenlemesinin Değerlendirilmesi	380
c. Değerlendirme	381
d. Öneriler.....	391
e. Ara Sonuç	394
3.1.2. Teminat İşlevi.....	397

3.1.2.1.1. Rehin, Teminaten Temlik ve Trust Kurumlarının Karşılaştırılması.....	401
3.1.2.1.2. Taşınır ve Alacaklar Bakımından	402
a. Taşınır	402
b. Alacak Hakları.....	410
3.1.2.1.3. Taşınmazlar Bakımından	413
3.1.2.1.4. Değerlendirme.....	418
3.1.2.1. Teminat Hukukunun Uygulamadaki İhtiyaçlar Karşısında Eksik Kaldığı Noktalara Bir Örnek: Sendikasyon Kredilerinde Teminatlandırma.....	420
3.1.2.1.1. Sendikasyon Kredilerine İlişkin Genel Açıklamalar ve Teminat Temsilcisi Kavramı.....	420
3.1.2.1.2. Uygulamanın Getirdiği Bir Çözüm: Paralel Borç Yapısı.....	427
3.1.2.1.3. Paralel Borç Yapısına İlişkin Sorunlu Hususlar ve Bir Çözüm Önerisi Olarak Trust.....	430
3.1.3. Karşılıksız Kazandırma İşlevi	435
3.1.3.1. Trustın Bir Karşılıksız Kazandırma Aracı Olarak Sıkça Kullanıldığı Kurgular	437
3.1.3.2. Türk Hukukunda Bu Kurgular Bağlamında Yararlanılabilecek Hukuki Araçlar.....	441
3.1.3.2.1. Sağlar Arası İşlemler Bakımından Değerlendirme	442
3.1.3.2.2. Ölüme Bağlı Tasarruflar Bakımından Değerlendirme	451
a. Art Mirasçılık.....	452
b. Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisi Atama.....	456
c. Vakıf Kurma.....	461
d. Değerlendirme	465
3.2. Trust, Türk Hukukunda Benimsenmesi Mümkün Bir Kurum Mudur?.....	469
3.2.1. Eşya Hukukundan Kaynaklanabilecek Engellerin Değerlendirilmesi.....	470

3.2.1.1. Mülkiyetin Bölünmezliği ve <i>Numerus Clausus</i> İlkeleri Bağlamında Parçalanmış Mülkiyet Yapısının Değerlendirilmesi.....	471
3.2.1.1.1. Geleneksel Trust Yapısı Açısından Değerlendirme	475
3.2.1.1.2. Geniş Anlamda Trust Yapısı Açısından Değerlendirme	478
3.2.1.2. Mal Varlığının Tekliği İlkesi Bağlamında Özel Mal Varlığı Yapısının Değerlendirilmesi.....	480
3.2.1.3. Aleniyet İlkesi Bağlamında Güvenilenin Hak Sahipliğinin Değerlendirilmesi	484
3.2.2. Miras Hukukundan Kaynaklanabilecek Engellerin Değerlendirilmesi.....	486
3.2.2.1. Aile Fideikomisi Yasağına İlişkin Kurallar Bakımından Değerlendirme	487
3.2.2.2. Saklı Paylı Mirasçılık Kuralları Bakımından Değerlendirme	491
3.2.3. Usul Hukukundan Kaynaklanabilecek Engellerin Değerlendirilmesi.....	493
SONUÇ	499
TÜRK TRUST YASASI TASLAĞI	503
TERİMLER DİZİNİ	511
KARAR İNDEKSİ	517
KAYNAKÇA	523
KAVRAM DİZİNİ	581